Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Državna matura – uključivost i ravnopravnost

Ira Tretinjak, univ. spec. edu. psych.
Voditelj sektora za nacionalno i međunarodno vrednovanje obrazovanja

Skup ispitnih koordinatora, Vodice,
2. ožujka, 2026.

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Rezultati upitnika za ispitne koordinatore o prilagodbi ispitne tehnologije na ispitima državne mature (2026.)

kvantitativna obrada podataka

Skup ispitnih koordinatora, Vodice,
2. ožujka, 2026.

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Uvod

- **Svrha:**

Prikupiti informacije o **procjenama** i **iskustvu** ispitnih koordinatora vezano uz postupak ostvarivanja prava na prilagodbu ispitne tehnologije te provedbu ispita državne mature za učenike s teškoćama.

- **Ciljna skupina:**

Ispitni koordinatori zaposleni u srednjim školama različitih programa (gimnazijama, strukovnim, umjetničkim i mješovitim školama).

- **Način prikupljanja podataka**

Podaci su prikupljeni putem strukturiranoga online upitnika, a ispunjavanje je trajalo približno 10 do 15 minuta.

- Sudjelovanje je bilo anonimno i dobrovoljno.
- **N = 214**

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

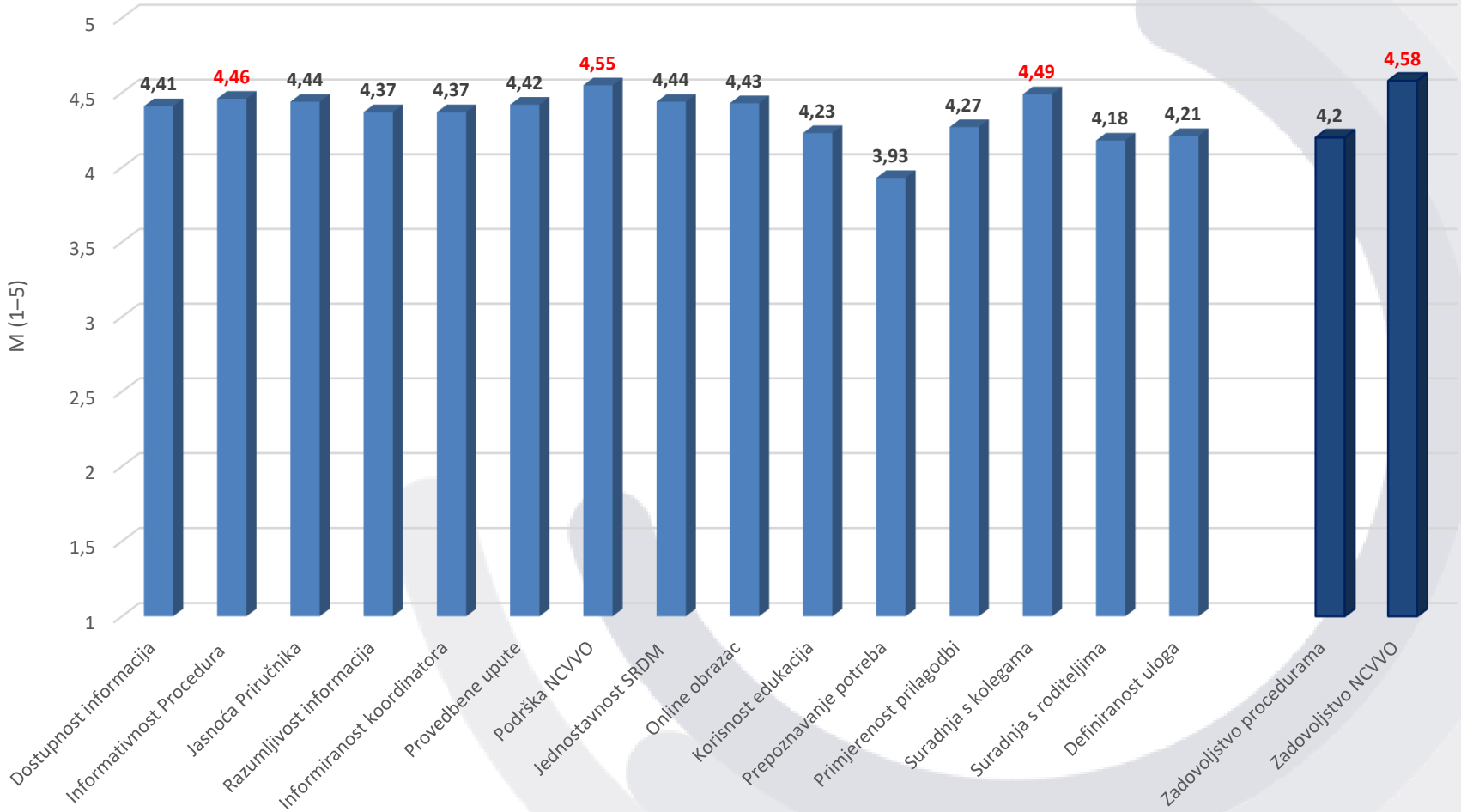
Kratki opis upitnika

- ukupno 31 pitanje
- 7 pitanja o općim podatcima ispitanika (vrsta škole, radni staž, broj učenika s prilagodbama i sl.)
- 16 tvrdnji procjenjivanih na Likertovoj skali od 1 do 5 (1 = uopće se ne slažem, 2 = uglavnom se ne slažem, 3 = niti se slažem, niti se ne slažem, 4 = uglavnom se slažem, 5 = u potpunosti se slažem),
- 6 otvorenih pitanja
- 2 pitanja o ukupnom zadovoljstvu postupcima i suradnjom s NCVVO-om

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

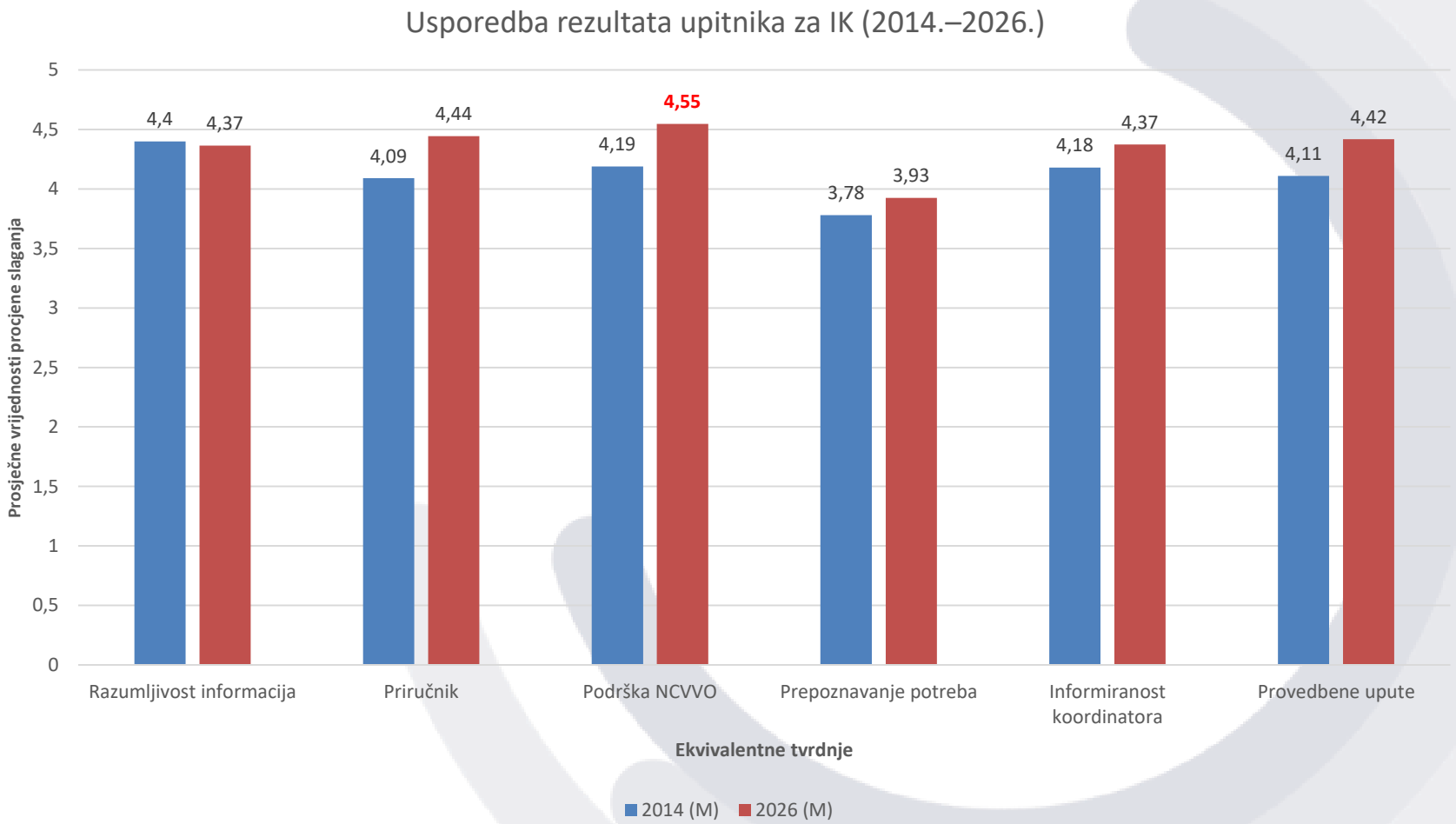
Rezultati upitnika

Prosječne vrijednosti stupnja slaganja s tvrdnjom i ocjene ukupnog zadovoljstva (1–5)

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Usporedba rezultata

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Suradnja

- suradnja škole (IK) i NCVVO – a u pogledu ostvarivanja prava na prilagodbu ispitne tehnologije za učenike s teškoćama, ali i realizacije tih prava definirana je prvenstveno *Pravilnikom o polaganju državne mature.*
- no, osim pravilnika obvezuju nas etička, osobna i profesionalna načela u postupanju
- svrha današnjega izlaganja – osvrnuti se na ovaj aspekt rada
- uvod u naredna izlaganja

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja

Promicanje i prihvaćanje raznolikosti

Preduvjeti:

- **angažman svih (su)dionika** (timsko djelovanje)
- educirani nastavnici, angažirani roditelji, vršnjaci, stručni suradnici, potpora škole i sustava itd.
- **realan izazov u pomirenju dviju strana - istovremeno** odgovaranje na individualne potrebe svakoga pojedinog učenika i zahtjeve odgojno-obrazovne prakse
- **svakome** je učeniku potrebno omogućiti napredovanje u razvoju u skladu s njegovim **mogućnostima**
- **osnovna pretpostavka dm**

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Uključivost i ravnopravnost

- **uključivost** (inkluzivnost) - stvaranje okruženja u kojemu se svi osjećaju cijenjeno, prihvaćeno i poštovano, uvažavajući njihove različitosti
- **ravnopravnost** - osiguravanje jednakih prava, prilika i resursa za sve pojedince, uklanjajući diskriminaciju i prepreke
- **zajedno** - promiču pravedno društvo, društvo u kojem svaka osoba može ostvariti svoje potencijale bez obzira na ograničenja

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

...u obrazovanju

- osiguravanje j**ednakih** prilika za učenje, razvoj i postignuće svih učenika, bez obzira na podrijetlo, sposobnosti ili osobne karakteristike, uz aktivno uklanjanje prepreka
- pravičan i uključiv sustav obrazovanja - **svatko** može bez prepreka pristupiti obrazovanju, pozitivno sudjelovati u njemu i uspješno ga završiti
- cilj koji uključuje sve građane RH, dostižan i izvediv

- obrazovanje je **ključ razvoja svakoga društva!**

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Europska mreža Eurydice

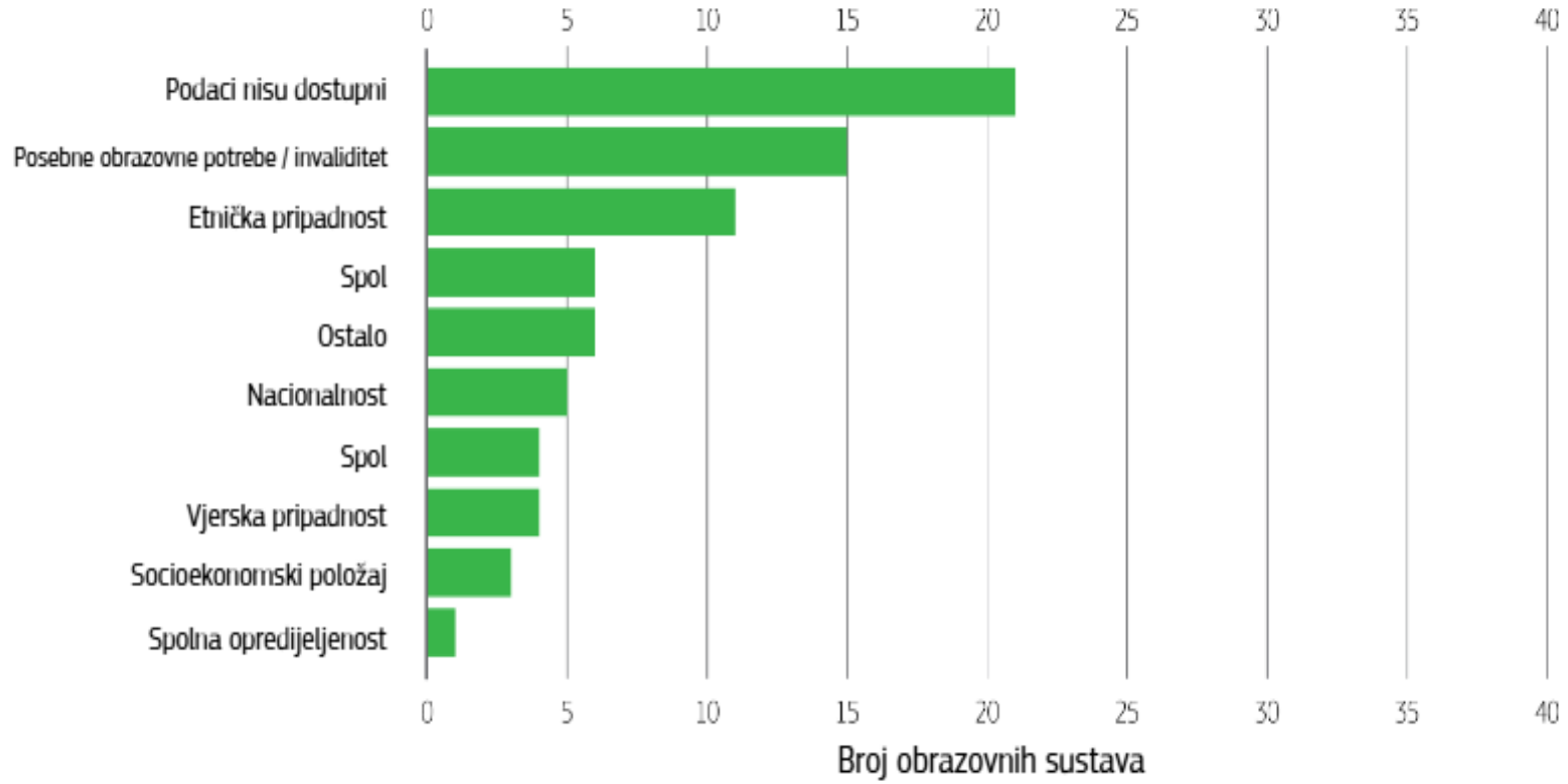
- razmjena i pružanje relevantnih podataka o obrazovnim sustavima i politikama u 40 zemalja
- objavljuje informacije o obrazovnim sustavima i politikama, opise nacionalnih obrazovnih sustava, tematske komparativne studije, pokazatelje i drugu statistiku u području obrazovanja

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Razlozi diskriminacije u školama

Slika 2.2.: Glavni razlozi na kojima se temelje slučajevi diskriminacije u školama, 2022./2023. godine

Izvor: Eurydice

Tablica 2.2A: Glavni razlozi na kojima se temelje slučajevi diskriminacije u školama, 2022./2023. godine – podaci po zemljama

Obrazovni sustav	Posebne obrazovne potrebe/invaliditet	Etnička pripadnost	Spol	Ostalo	Nacionalnost	Spol	Vjerska pripadnost	Socioekonomski položaj	Spolna opredijeljenost	Podaci nisu dostupni
BE fr										✓
BE de										✓
BE nl										✓
BG	✓	✓								
CZ				✓						
DK										✓
DE										✓
EE	✓									
IE										✓
EL										✓
ES										✓
FR	✓		✓							
HR	✓	✓					✓			
IT										✓
CY	✓	✓	✓		✓	✓	✓			
LV		✓		✓						
LT										✓
LU				✓						
HU	✓				✓			✓		
MT										✓
NL										✓
AT										✓
PL										✓
PT										✓
RO	✓	✓						✓		
SI	✓			✓						
SK	✓							✓		
FI										✓
SE	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	
AL										✓
BA	✓	✓	✓			✓				
CH										✓
IS										✓
LI										✓
ME	✓	✓								
MK										✓

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Slika 4.1.: Ciljane politike i mjere na najvišoj razini koje promiču pristup učenika školi i sudjelovanje u njoj, 2022./2023. godine

- dakle, pitanje obrazovanja učenika s teškoćama – njihove uključivosti i ravnopravnosti, možemo shvatiti kao jedno od glavnih pitanja u ovome području

- dobiveni podatci omogućuju donošenje kvalitetnih odluka tvorcima obrazovnih politika

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Početci – uvođenje državne mature u obrazovni sustav RH

- od početka provedbe standardiziranih ispita pokazuje se osjetljivost za skupinu učenika s teškoćama i primijenjuju prilagodbe ispitne tehnologije
- prvi dokument ***Preporuke o postupcima identifikacije i prijave učenika s posebnim odgojno obrazovnim potrebama za polaganje ispita državne mature i nacionalnih ispita te prilagodbe ispitne tehnologije ovisno o vrsti i stupnju posebne odgojno obrazovne potrebe*** (prosinac 2006.)
- prvi nacionalni ispiti za 1. razred gimnazija - osigurana je prilagodba za slijepe i slabovidne učenike (učenike s oštećenjem vida).

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

- na temelju *Preporuka* izdane su prve ***Upute za provođenje državne mature za pristupnike s posebnim odgojno obrazovnim potrebama*** (studeni 2007.)
- prošireni su oblici prilagodbe za sve učenike s teškoćama
- na temelju uputa svi su učenici s teškoćama koji su pristupili nacionalnim ispitima šk. god. 2006./2007. ostvarili pravo na prilagodbu ispitne tehnologije

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Pravilnik, upute ...

- donošenje ***Pravilnika o polaganju državne mature*** (2008.)
- novi priručnik - ciljano se odnosi na državnu maturu i oblike prilagodbe na ispitima državne mature

Upute za prilagodbu ispitne tehnologije na ispitima državne mature

- suglasnost *Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa* - uz *Pravilnik* osnova za ostvarivanje prava učenika i pristupnika s teškoćama na državnoj maturi od šk. god. 2009./2010.

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Upute za prilagodbu ispitne tehnologije na ispitima državne mature

za učenike s oštećenjem vida

za učenike s motoričkim poremećajima

za učenike s teškoćama u području mentalnog zdravlja (psihičke i emocionalne teškoće)

za učenike s oštećenjem sluha

za učenike s poremećajima govorno-glasovne komunikacije i specifičnim teškoćama u učenju

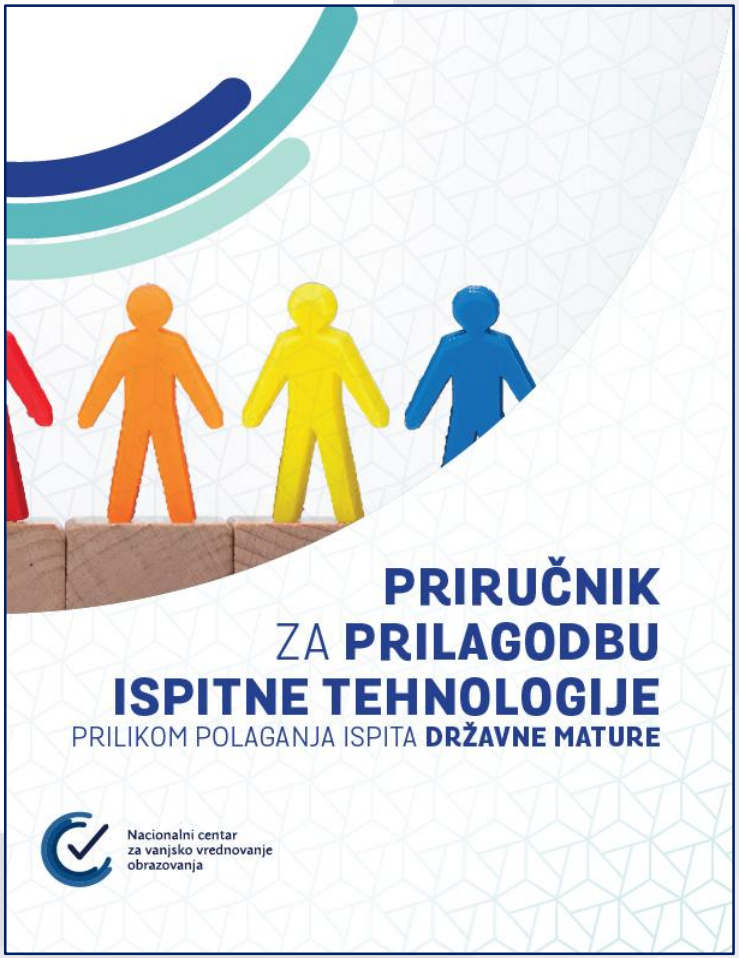
za učenike s ADHD-om i poremećajima u ponašanju

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Priručnik 2025.

- nakon 15 godina Centar je prepoznao potrebu za izradom novoga, ažuriranoga priručnika koji je izdan u prosincu 2025. godine pod nazivom:

Priručnik za prilagodbu ispitne tehnologije prilikom polaganja ispita državne mature

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Cilj i svrha

- **svrha** - unaprijediti podršku učenicima kod kojih su tijekom obrazovanja evidentirane teškoće
- **cilj** – da svi uključeni u postupak steknu jasnu predodžbu o mogućnostima i kriterijima za ostvarivanje prava na prilagodbu ispitne tehnologije na ispitima državne mature
- ispitni koordinatori, stručni suradnici, nastavnici, članovi ispitnih povjerenstava, stručnjaci u obrazovanju, učenici i pristupnici te njihovi roditelji i skrbnici
- prava učenika na prilagodbu ispitne tehnologije jasno su definirana
- mogućnosti njihove primjene razvijaju se tijekom godina

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Sadržaj

Detaljan i jasan pregled mogućih prilagodbi ovisno o teškoćama učenika
– organiziran prema kategorijama teškoća

1) temeljno obilježje teškoće i funkcioniranje u odgojno-obrazovnome sustavu
2) prilagodbe koje učenik može zatražiti, ovisno o obilježjima teškoće
3) dokumentacija koju je potrebno priložiti zahtjevu.

- **Priručnik za PIT na DM**

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Autori priručnika

- Stručnjaci drugih institucija:

1. Edukacijsko rehabilitacijski fakultet
2. osnovna škola
3. srednja škola
4. COO Vinko Bek
5. školska medicina

- stručnjaci Centra koji rade na prilagodbi ispitne tehnologije
- uvodna riječ – Pravobranitelj osoba s invaliditetom

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Smjernice i klasifikacija

- **Orijentacijska lista vrsta teškoća** Pravilnika o osnovnoškolskom i srednjoškolskom odgoju i obrazovanju učenika s teškoćama u razvoju služi kao smjernica za utvrđivanje vrste teškoća učenika radi osiguravanja odgovarajuće podrške u obrazovanju
- **Međunarodne klasifikacije bolesti i srodnih zdravstvenih problema, 10. revizija (MKB-10)**
- **Dijagnostički i statistički priručnik za duševne poremećaje, peto izdanje (DSM-5)**

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Zašto prilagodba ispitne tehnologije?

- omogućuje **ravnopravan** pristup ispitima, uz očuvanje vjerodostojnosti ispita i ispitnih postupaka te usporedivost rezultata svih učenika
- dvojaka percepcija (dežurstvo na ispitima državne mature u trajanju od 100% produljenoga vremena)
- ilustracija današnjega izlaganja jednostavnim primjerom/analizom
- cilj - suzbiti različite miskoncepcije o prilagodbi i poticati razumijevanje

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Primjer/analiza

- **usporedba rezultata** – učenici s *Rješenjem o primjerenome programu obrazovanja* i učenici bez *Rješenja*
- **kategorija** - orijentacijska lista teškoća skupina 3. *Teškoće jezično glasovno govorne komunikacije i specifične teškoće u učenju* (*Rješenje*)
- izdao ured državne uprave, primjerice Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade na temelju mišljenja povjerenstva
- **prilagodbe temeljem *Rješenja*** - tijekom osnovnoškolskoga i srednjoškolskoga obrazovanja i pravo na prilagodbu na ispitima državne mature

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Teškoće 3. skupine

- poremećaji uslijed organskih i funkcionalnih oštećenja, komunikacija govorom otežana ili izostaje
- u okviru državne mature ova se kategorija primarno odnosi na pristupnike unutar podskupine

3.1.2. jezične teškoće koje izravno utječu na pisane uratke i postignuća pristupnika prilikom polaganja ispita državne mature

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

REZULTATI

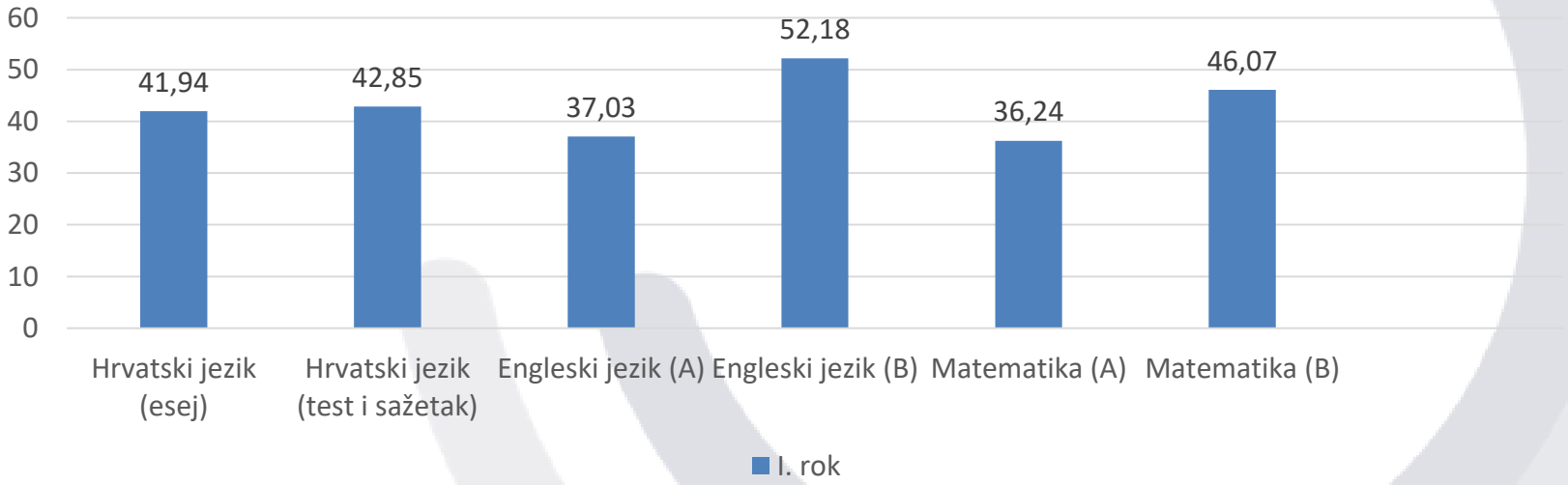

Skup ispitnih koordinatora, Vodice,
2. ožujka, 2026.

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Skupina 3: *Oštećenja jezično-govorno-glasovne komunikacije i specifične teškoće u učenju* na ispitima državne mature 2024./2025. (I. rok)

Udio učenika iz skupine 3 (Orijentacijska lista vrsta teškoća) u ukupnoj populaciji učenika s teškoćama na DM*

*prikazani udjeli odnose se na učenike iz skupine 3. *Orijentacijske liste vrsta teškoća* koji se školuju prema *Rješenju o primjerenom programu obrazovanja* u odnosu na ukupan broj učenika s teškoćama na I. roku državne mature 2024./2025.

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

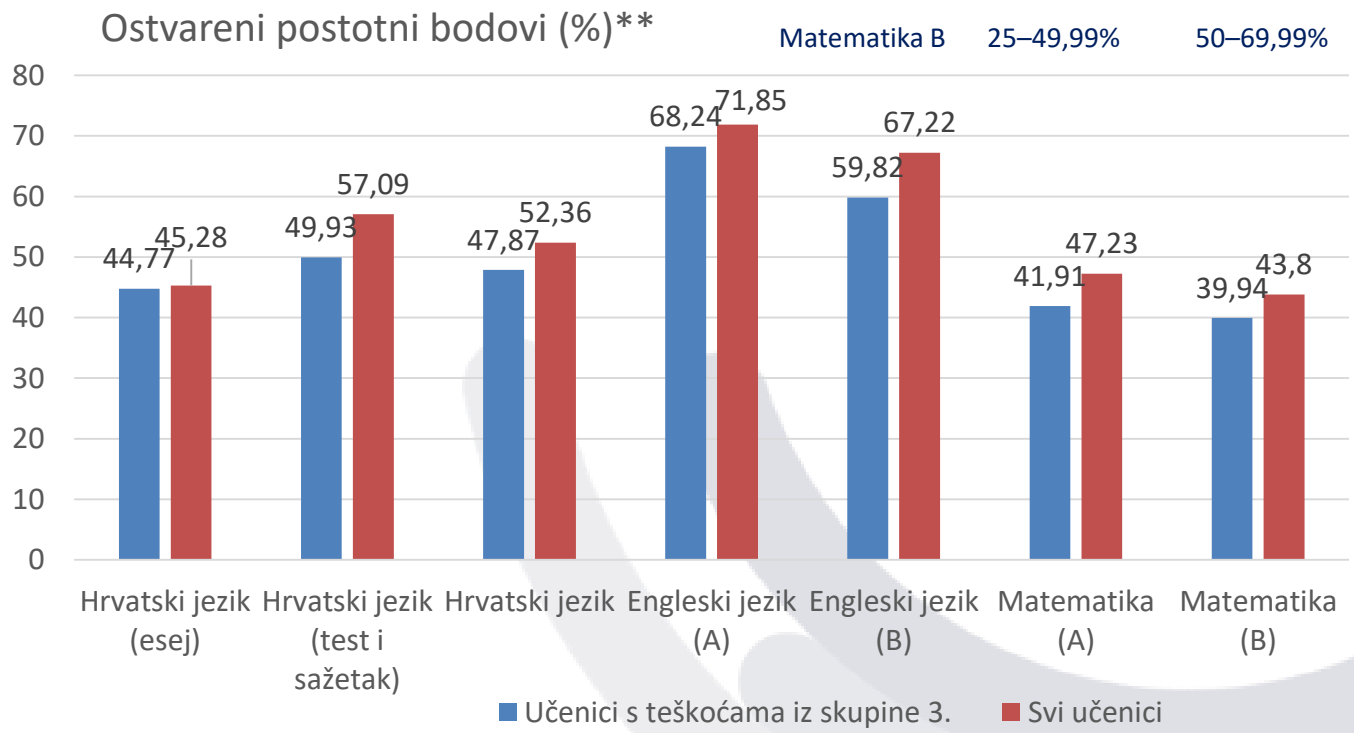
Uzorak učenika (N) po ispitu – I. rok državne mature 2024./2025.

Ispit	N – učenici s teškoćama iz skupine 3. Orijentacijske liste vrsta teškoća	N – svi učenici
Hrvatski jezik (esej)	604	25193
Hrvatski jezik (test i sažetak)	617	25268
Engleski jezik (A)	317	15246
Engleski jezik (B)	287	9393
Matematika (A)	158	9712
Matematika (B)	457	15456

Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja

Prosječna postotnost ostvarenih bodova po predmetima*

Predmet	Dovoljan	Dobar	Vrlo dobar	Izvrstan
Hrvatski	30–49,99%	50–69,99%	70–84,99%	85–100%
Engleski A	30–49,99%	50–69,99%	70–84,99%	85–100%
Engleski B	30–49,99%	50–69,99%	70–84,99%	85–100%
Matematika A	25–49,99%	50–69,99%	70–84,99%	85–100%
Matematika B	25–49,99%	50–69,99%	70–84,99%	85–100%

*I. rok državne mature 2024./2025.

**Postotni bodovi izražavaju udio osvojenih bodova u odnosu na maksimalne moguće bodove na ispitu. U izračun su uključeni svi evidentirani rezultati.

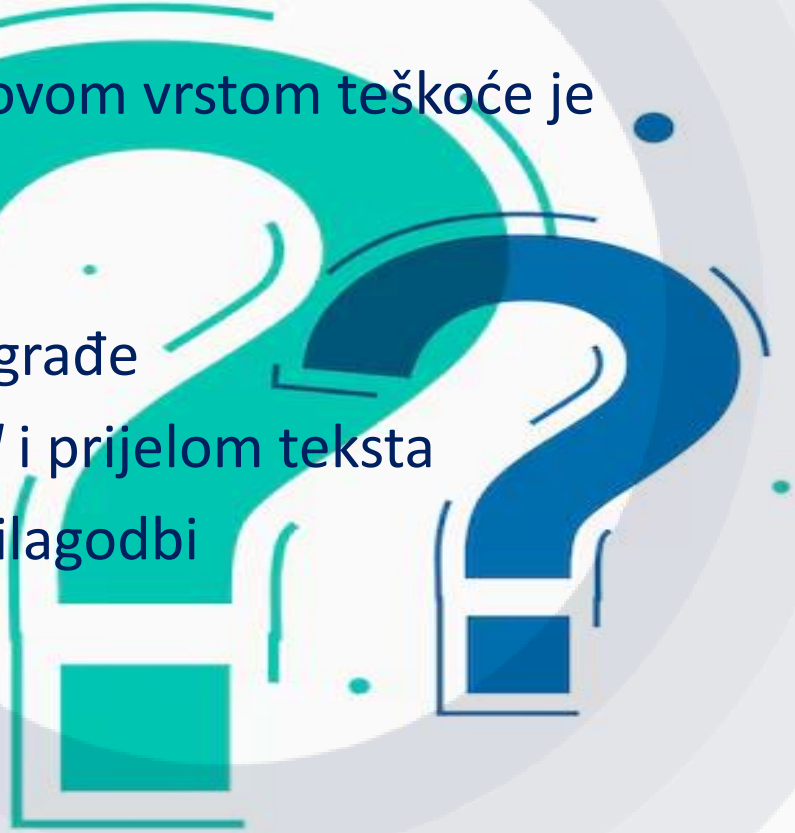
Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Razumna prilagodba ili ne?

- razumna prilagodba – svaka prilagodba koja ne dovodi učenika u privilegirani položaj
- najčešća prilagodba za učenike s ovom vrstom teškoće je ujedno i ona „najjednostavnija”:

1. produljeno vrijeme pisanja ispita
2. grafička prilagodba ispita u vidu građe jednostavne za čitanje; font, *bold* i prijelom teksta

- miskoncepcija o „nerazumnoj” prilagodbi
- poticanje na razumijevanje

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

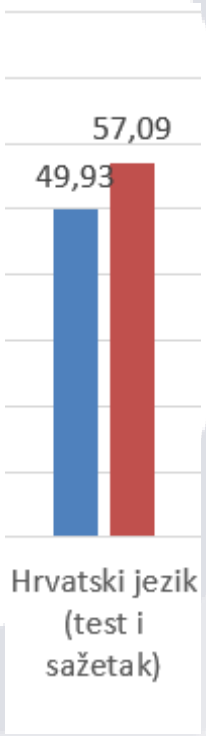
Interpretacija rezultata - esejski zadatak

- pokazuju gotovo jednaku uspješnost kao ostali učenici
- književna djela iz kojih mogu dobiti zadatak, **unaprijed** su poznata, pročitana su i interpretirana
- mogu biti pripemljeni u dijelu koji se odnosi na podatke o autoru, književnome razdoblju i djelu u cjelini
- u esejskom dijelu ispita ne postoje „iznenađenja”
- vrijeme je osigurano samo za koncentraciju na jednu temu
- mogu se lakše suočiti s vlastitim poteškoćama i napisati esej jednako uspješno kao učenici bez teškoća (**psihološki faktor**)

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Test i Sažetak

- većini mnogo lakši dio ispita koji se sastoji od:
- šest različitih polaznih tekstova
- 27 pitanja bez polaznih tekstova
- ispitivanje jezika (u manje poznatom kontekstu)
- sažimanje teksta (”prima vista”)

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Interpretacija rezultata

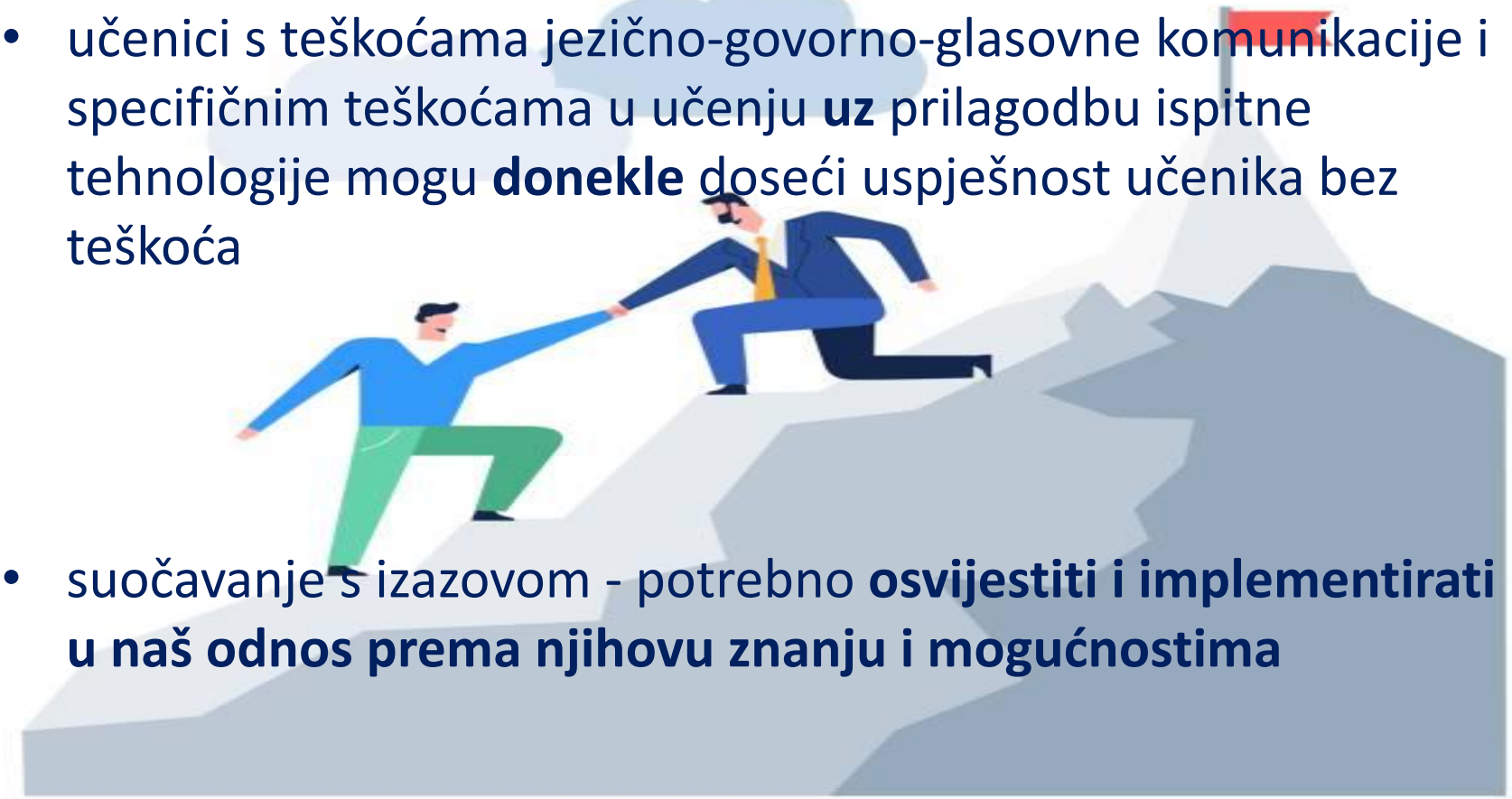
- provjera sposobnosti čitanja i razumijevanja, teorije i povijesti književnosti te ustroja hrvatskoga jezika, i pisanje sažetka - ostvaruju nešto manju uspješnost
- (ne)mogućnost da se suoče s izazovima koji proizlaze iz nekih za njih osjetljivih aktivnosti
- očigledno izaziva puno veće opterećenje, organizacija teksta i planiranje sadržaja su otežani
- učenici unatoč prilagodbi i mogućoj podršci imaju **manju sposobnost razumijevanja kompleksnih jezičnih sadržaja**
- teže im je eliminirati distraktore u pitanjima višestrukoga izbora

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Zaključak

Zaključno:

- učenici s teškoćama jezično-govorno-glasovne komunikacije i specifičnim teškoćama u učenju **uz** prilagodbu ispitne tehnologije mogu **donekle** doseći uspješnost učenika bez teškoća

- suočavanje s izazovom - potrebno **osvijestiti i implementirati u naš odnos prema njihovu znanju i mogućnostima**

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Hvala na pozornosti!